

est. 1903 jan. 6.

39-1903.

**AZ ÉRMELLÉKI
EV. REF. EGYHÁZMEGYE**

1902. ÉVI OKTÓBER HÓ 23-ÁN

SZÉKELYHIDON TARTOTT

RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

DEBRECZEN,
NYOMATOTT HOFFMANN ÉS KRONOVITZ KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1902

**AZ ÉRMELLÉKI
EV. REF. EGYHÁZMEGYE**

1902. ÉVI OKTÓBER HÓ 23-ÁN

SZÉKELYHIDON TARTOTT

RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

DEBRECZEN,
NYOMATOTT HOFFMANN ÉS KRONOVITZ KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1902

Az
érmelléki ev. reform. egyházmegye

1902. évi október hó 23-án

Székelyhidon tartott rendes közgyűlésének

jegyzőkönyve.

~~~~~
Jelen voltak :

Nagy István esperes és *Zsigó Endre* egyh. m. gondnok
kettős elnöklete mellett

a) **Tanácsbírák :**

Egyházi részről :

Vecsey Sándor
Szathmári Sándor
Bányai László
Fazekas Imre főjegyző
Végh József e. jegyző

Világi részről :

Drávetzky Béla
Fráter Zoltán
Dr. Babós János v. jegyző

b) **Az egyházak képviseletében :**

Albis : Kalas István l., Pál József g.
Álmosd : Fráter Zoltán főgondnok.
Alsó-Ábrány : K. Szabó József l., Nagy József t.
Apát-Keresztur : Csuka Ferencz l., Beke András g.
5 Asszonyvására : Vecsei Sándor l.
Bagamér : Bányai László l.
Bályok : Molnár Mihály l., Szarvadi Imre g.

- Bogyoszló :
 B.-Diószeg : Papp Gusztáv l., Várdai Sándor g.
- 10 B.-Félegyháza :
 Csokaly : Simon Elek l., Nagy Imre k.
 Ér-Adony :
 Ér-keserü : Fazekas Imre l., Balog Imre g.
 Ér-Köbölkut : Torma Károly l.
- 15 Ér-Mihályfalva : Szathmári Sándor l., Dobozy Kálmán fg.
 Ér-Olaszi : Demjén Ferencz l., Pál Sándor g.
 Ér-Semjén : Végh József l.
 Ér-Tarcsa : Molnár József l., Aszalós István g.
 Felső-Ábrány :
- 20 G.-Petri : Takács Zsigmond l., Molnár József g.
 H.-K.-Szent-Miklós : ifj. Szabó József l., Molnár Gábor g.
 H.-K.-Szent-Imre : Nagy István l.
 Kakad : Csontos László l.
 Kécz :
- 25 K.-Kereki : Lengyel Pál l., Hajdu József k.
 Kóly : Szentkirályi Károly l., Varga Gábor g.
 Margitta : Balogh Ferencz l., Török István fg.
 Micske : Rácz Lajos l., Szondi Elek g.
 M.-Petri :
- 30 N.-Léta :
 Ottomány : Szabó Mihály l.
 Piskolt : Béres Imre g.
 Poklostelek : Könyves Tóth Sámuel l., Buda Mihály g.
 Szalacs :
- 35 Székelyhid : id. Szabó József l.
 Szentjobb : Bán Sándor l.
 Széplak : Székely János g.
 Tóti :
- Uj-Léta : Nagy Elek lelk., Erdei Gyula l.
- 40 Vajda : Magyarai Gábor l., Kun Lajos g.

c) *A tanítói kar részéről :*

Hajdu József tan. egyl. elnök, mint a tanítói kar képviselője és számos tanító.

1. sz. Nagy István esperes Istenhez emelt buzgó ima után, szívélyesen üdvözölve a jelenlevőket :
a gyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

2. sz. A közgyűlés megnyitása után a jelenlevők számláltattak össze az elől kitett eredménnyel. E szerint jelen volt az elnökségen kívül 3 egyházi, 2 világi tanácsbíró, két egyházi és egy világi jegyző ; 39 anyaegyház közzül lelkésze, gondnoka vagy megbízottja által képviselve 31 ; a tanítótestület részéről tanító egyleti elnök ; több tanító, tanítónő és számos hallgató. Világi főjegyző hivatalos ügybeni elutazása, Fényes Endre világi tanácsbíró betegsége miatt nem jelenhetett meg. A meg nem jelent lelkészek, valamint a képviselőt nem küldött egyházak, elmaradások okát az esperesi hivatalnál bejelentvén, elmaradások igazoltnak vétetett.

3. sz. Esperes betérjeszti jelentését ugy a tavaszi közgyűlés óta elnökileg végzett ügyekről, mint a kánonszerinti egyház látogatásról és a múlt év folyamán egyházainkban tett kegyadományokról, az alábbiakban :

Esperesi jelentés 1902. október 23-án.

Nagytiszteletű és Tekintetes egyházmegyei közgyűlés !

Még be sem fejezhettük egyházkerületi közgyűlésünket, midőn olyan sajnós veszteség ért bennünket, mely mindnyájunk vesztesége, a tavaszi gyűlés végén ugyanis, a békésbánáti egyházmegye esperese *Szabó János*, a közgyűlés folyama alatt, néhány nappal utánna Szabó Károly, a bihari egyházmegye esperese, hivatalos körutjában, szólítottak el az élők közül. Mélyen megdöbbenő eset mind a kettő ; kérem az ő emlékezetöknek jegyzőkönyvünkben való megörökítését. Ezeknek előre bocsátása után áttérek az elnöki intézkedésekre.

1. Junius 22. Az országos gyámsegély második részletét 584 kor. 73 fillért Fazekas Mihályné, Szikszai Józsefné, Bajza Antalné, Thamássy Lajosné lelkészi négy özvegy és négy árvának elküldtem.

2. Tiszteletes Barta György 4-ed éves hittanhallgató atyafit Főtiszteletű Püspök ur kibocsátása alapján Székelyhidon, ideiglenes minőségben a lelkészi teendők vég-

zésére felhatalmaztam és ugyanezt később meghosszabbítottam.

3. Az egyházmegyei tisztikarra a szavazást elrendeltem.

4. A Kiskereki lelkészlak és iskolák kijavitására kölcsön felvételét engedélyeztem.

5. Az 1530 korona rendes államsegélyből gyámoldánknak 1070 ; Szabó József, Bán Sándor, Csuka Ferencz lelkészeknek 240. Monuspetri és Kóly egyházaknak 220 koronát juttattam.

6. Az egyházkerületi tanácsbíró és jegyzőre a szavazatokat elrendeltem, és a tökesegélyt igénylőket kérvényeik beadására felhívtam.

7. A konvent által elrendelt adókimutatásokat a Kolozsváron működő bizottságnak elküldtem.

8. A tavaszi kerületi és konventi jegyzőkönyv szétküldetett.

9. A székelyhidi panaszokat véleményezés végett a tiszti ügyészhez áttettem.

10. Széplakra megválasztott *Jakó Vilma* okleveles tanítónő megválasztását megerősítettem.

11. Müller Ferencz, Szalacsi kisebb fitanítóvá ideiglenes minőségben megválasztatván, a választáshoz beleegyezésemet adtam.

12. Az új-létai templomépítési pénztár átvizsgálására nagytiszteletű Bányai László és tekintetes Fráter Zoltán tanácsbíró urakat felkértem.

13. Szeptember 14-én Kéczen templomavatás történt.

14. Tiszteletes Bereczky László diószegi segédlelkész atyánkfiát az egyházmegye kebeléből elbocsátottam.

15. Szept. 7-én. Az érsemjéni egyháznak 4000, a kóly-kágyainak pedig 600 korona tökesegélyt kézbesítettem.

16. Az országos gyámsegély harmadik részletét 568 k. 57 fillért az említett négy özvegy és három árvának elküldtem.

17. Buzogány Dénes apátkereszturra megválasztott okleveles tanítót a választási jegyzőkönyv értelmében megerősítettem.

18. Az országos gyámintézet évi járulékainak kimutatását a végrehajtó bizottságnak megküldtem.

19. Több rendbeli törlési engedélyeket megerősítettem.

20. Német Lajos tóti tanítóvá megválasztatván megerősítettem a választást.

21. Fekete Mária okleveles óvónöt az álmosdi leányiskola vezetésére ideiglenes minőségben fethatalmaztam.

22. Soós Lajos tanítóképezdész, az olaszii ref. egyház által ideiglenes minőségben megválasztatván, a választásba beleegyeztem.

II. Az egyház látogatásról.

Az egyházlátogatás június hó első felében szokott módon ment véghez. A diószegi körben nagytiszteletű Szathmáry Sándor tanácsbíró és Szentkirályi Károly dékán urak. A mihályfalvai körben nagytiszteletű Marjai Péter, tekintetes Fráter Zoltán tanácsbíró és Végh József dékán urak. A margittai és székelyhidi körben pedig Esperes, t. Zsigó Endre gondnok, Molnár Mihály és ifj. Szabó József dékán urak társaságában végezték az egyházlátogatást.

A beterjesztett jegyzőkönyvek szerint az egyházak állapotja, Vajda, Kokad és Uj-Léta kivételével megnyugtató, az egyházaknak ugy külső mint belső életében mindenek ékesen és jó rendben vannak; sajnos, hogy a fentebb jelzett: Vajdán és Kokadon, az egyházi terhek aránytalansága miatt az annyira szükséges csendesség és jó békesség felbomlott és a lelkésztől a fizetés leszállítását várják. Uj-Létán egyéb bajok mellett a belhivatalnokok között való torsalkodás és egyenetlenség van napirenden.

Ezen állapotokkal szemben az egyház iránti buzgóságnak szép jeleivel is találkozunk.

1. Ér-Adonyban, Szalkai Gábor templom építésre	kor. III. 20.—
2. Albison, Dávid János az iskolás gyermekeknek Mészáros Ferencz és neje Somlyai Juliánna új asztalra	20.— 60.—
Ugyanők diszes asztalterítőt adtak	163.74
3. Álmosdon, paplak és tanteremre	2800.—
4. Asszonyvásáron, orgona alapra.	82.80
5. Bagaméron, Vas Sándor presbiter	80.—
Fodor József presbiter	300.—
Asztai József	20.—
Armós Jánosné Takács Juliánna	14.—
Többen halálozások alkalmából	167.20

Átvitel: 3727.74

kor. fill.
 Áthozat : 3727.74

6. Csokajon özvegy Fényes Sándorné . . .	5.—
Tekintetes Gulácsi Sándor ur toronyórára	600.—
7. Petrányi Ferenczné Diószegen, asztalteritőt	—.—
Kecskés Gizella ugyanott szószékteritőt .	—.—
8. Félegyházán többen ajánlottak	100.—
9. Nagy-Létán lelkész utján évi haszonbér	200.—
Halálozások alkalmából	190.—
Pankotai Ferencz és neje régibb hagyomány	1205.—
10. Margittán. Az egyház fentartó alap javára	
négy egyéntől	61.—
Szegény sorsu iskolás gyermekek tandíj kedvezményeire két intézettől	193.—
Néh. K. Szabó György és neje Szakács Jusstina egy kötvényt temető gondozási alap céljára	200.—
Zakar Kálmán tak. p. t. főkönyvelő alapítványt tett vallástani ösztöndíj céljára	100.—
Egyházi bál (Febr. 3) tiszta jövedelme iskola javára	183.—
Templomi perselypénz egész éven át .	97 04
Az Ur asztalának szükségleteire : kenyeret 6 izben, bort 3 izben ajánlottak	—.—
11. Mihályfalván Dobozi Kálmán ezüst keresztelőtál	—.—
Többek ajánlata	200.—
12. Olasziban: Lakatos György	200.—
13. Gálospetriben: Fráter Vincze	100.—
14. Piskolton : Gorove László	100.—
Itj. Tóth Ferencz	100.—
Simándi András és Csigi Sára terítőre . .	84.—
Sándor János és Gáspár Zsuzsánna szószékre	220.—
Boldizsár Ferenczné	100.—
Többek ajánlata együtt	29.—
15. H.-K.-Szentimrén. orgona alapra Pap Sándor	100.—
Kocsis Istvánné Baráti Juliánna	20.—

Összesen = 8114 k. 78 fill.

Elnöki intézkedéseimnek tudomásba vételét, illetőleg megerősítését kérve

Mindenhai tisztelettel vagyok

H.-K.-Szentimrén, octób. 22. 1902.

A közgyűlésnek alázatos szolgálja

Nagy István,

esperes.

Közgyűlés a jelentést, tudomásul veszi, az abban foglalt elnöki intézkedéseket helyben hagyja és megerősíti s a jelenlést egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetni rendeli.

4. sz. Esperesi jelentésből fájdalommal vesz tudomást közgyűlés azon nagy veszteségről, mely egyetemes ev. ref. egyházunkat, két vezérférfiának jelesül: Szabó János békésbánáti és Szabó Károly bihari espereseknek váratlan elhunytával érte, s

elhatározza, hogy egyházunk e jeleseinek, kiket mint hű munkásokat, a küzdelem mezején, a kötelesség teljesítése közben sujtott le a halál: nevét és emlékét jegyzőkönyvének lapjain megörökíti.

5. sz. Esperesi jelentésből jóleső érzéssel és igaz örömmel veszi tudomásul közgyűlés ez alkalommal is, hogy daczára a minden téren érezhető mostoha társadalmi viszonyoknak, a protestáns hitbuzgóság és áldozat készség ez esztendőben is szép áldozatokat hozott az egyház oltárára, s midőn a kegyes jóltevőknek együttesen is hálás köszönetét nyilvánítja,

egszersmind megbizva jegyzői hivatalt, hogy egyh. megyénk 1899. évi határozata értelmében a 200 koronán felüli adakozóknak külön köszönő iratban is fejezze ki az egyházmegye hálás köszönetét.

6 sz. E-peres elnök ur felhivja a jegyzőt, az egyházmegyei tisztikarra beadott szavazatok felbontására kiküldött bizottság jelentésének és az általa felvett jegyzőkönyvnek felolvasására.

A felolvasott jelentésből és a bizottság által felvett jegyzőkönyvből kitűnt, hogy megválasztottak:

Esperessé: Nagy István,

Egyh. megyei gondnokká: Zsigó Endre.

Egyházmegyei egyházi tanácsbirákká:
Vecsey Sándor, Szathmáry Sándor, Marjay Péter,
Bányay László, Fazekas Imre.

Egyházmegyei világi tanácsbirákká:
Fráter Zoltán, Fényes Endre, Konrád László,
Drávetzky Béla, Dobozy Kalmán.

Egyházmegyei egyházi főjegyzővé: Fazekas Imre.

Egyházmegyei világi főjegyzővé: Dr. Babós János.

Egyházmegyei egyházi aljegyzővé: Végh József.

Egyházmegyei világi aljegyzővé: Dr. Fáy András;

kiket is elnöklő esperes ur, törvényesen megválasztott tisztviselőknek jelentett ki.

7. sz. Egyházmegyei ügyész dr. Babós János főjegyzővé lett megválasztatása folytán az ügyészségről lemondván, elnöklő esperes felhívja közgyűlést e tisztségnak választás utjáni betöltésére.

Közgyűlés az egyházmegye ügyészévé közfelkiáltással Magyar Miklós székelyhidi ügyvéd urat választja meg, ki is a tisztséget elfogadva, szolgálatait egyházmegyénk részére a közgyűléshez intézett meleg szavak kíséretében felajánlja s a hivatalos esküt leteszi.

8. sz. Elnöklő esperes felhívására:

a tisztviselői kar ujonnan választott tagjai, névszerint: Dobozy Kalmán világi, Fazekas Imre egyházi tanácsbirák és Végh József egyházi aljegyző a hivatalos esküt letették.

9. sz. Esperes jelenti miszerint Tájnel Mária margitai tanítónő és Buzogány Dénes apátkereszturi tanító, az egyházkerület 1898—433. sz. határozatához képest a hivatalos eskü letételére jelentkeztek, mire:

Nevezett tanítónő és tanító a hivatalos esküt közgyűlés színe előtt letették.

10. sz. Olvastatott a tanügyi bizottság elnökének jelentése a mint következők :

·Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

„Népiskolai szervezetünk“ 82. §-ának rendelkezéséhez képest egyházmegyei tanügyi bizottságunk ülését a múlt szeptember hó 25-ikére összehívtam; azonban sajnálattal kell jelentenem, hogy éppen az, a minek ez ülés főtárgyát kellett volna képeznie — t. i. az összes iskolák állapotáról szóló évi jelentés — ott tárgyalható nem volt, mivel a Canonica vizitáció alkalmával teljesített iskolalátogatásról szóló adatok az egyes körökből ezuttal sem tettek át kellő időben hozzám s bizottsági ülésünk idején még nem állottak rendelkezésemre. Két körből megkaptam ugyan a múlt évben életbeléptetett, ugynevezett „Iskolalátogatási Jegyzőkönyveket“, de ezek inkább csak statisztikai adatokat tartalmaztak, míg az egyes iskolák speczificus viszonyainak részletesebb feltüntetésére szánt rovattuk legnagyobb részben használatlanul maradt s az ide tartozó adatok és megjegyzések a Canonica visitáció jegyzőkönyvébe foglaltattak be, a mely az esperesi hivatalhoz küldetett.

Igy tanügyi bizottsági ülésünk csak némely a népiskolai oktatás és rendtartásra vonatkozólag felmerült eszmék és indítványok megvitatásával foglalkozott s e tekintetben összehívása meddőnek és eredménytelennek nem mondható.

A Can. visitáció jegyzőkönyve Ntiszt. Esperes ur által utólag rendelkezésemre bocsáttatván, annak az iskolákra vonatkozó részéből következő jelentést van szerencsém tenni:

I. Szellemi állapot. Iskoláink szellemi állapota, a tanítás és nevelés eredménye általánosságban az egész egyházmegyében megnyugtató, több helyen örvendetes haladást mutat. Különösen örömmel constatalja ezt a margittai körből beérkezett jelentés, hol az iskolák tulnyomó nagy többsége kitünőnek vagy jelesnek találtatott.

Vannak iskoláink, melyekben a múlt évekhez képest állandó és fokozatos haladás tapasztalható, ilyen például

a székelyhidi kisebb leány s ugyancsak a székelyhidi kisebb fiú iskola, a mit az illető tanítók jó igyekezetének s szorgalmának méltánylásául itt felemlitendőnek tartok.

Mint minden tekintetben kitünő iskolák felemlitendők: a Huszár Sándor ottományi, Szathmáry Károly bályoki, Dobó Gyula margittai, Tajnel Mária margittai iskolái. Jól eső érzéssel említem föl azt is, hogy a vallástanítás ugy a vedresábrányi, mint a felsőábrányi állami iskolákban szintén jó kezekben van, a mennyiben mindkét helyen elismerésre méltó eredményt mutatott fel; ugyszintén azt is, hogy az énektanítás tekintetében ezuttal nem merült fel oly sok kifogás, mint a téli vizitáció alkalmával.

Ezen megnyugtató képpel szemben annál kirívóbb ellentétet képez egynémely, bár nem sok iskolának állapota. Így Érkeserűben, hol minden tárgyból elégtelennek találtatott az eredmény; számtanból, nyelvtanból mélységes a tudatlanság, a könyvnélküliekben is értelmellen gépieség. Ilyen a tóti-i iskola is, hol egy tárgy kivételével szintén elégtelen az eredmény. Látogató küldöttség mindkét helyen szükségesnek látta utasítani egyháztanácsot a hivatás nélküli tanító elbocsátására. Bár nem ily rossz, de szintén nem kielégítő az eredmény a kokadi s a szalacsi leányiskolában; előbbi helyen indokoltatott ez, a rendkívül rendetlen iskolába járással, utóbbi helyen magyarázatát és mentségét találja a tanító huzamosabb betegségében; több tárgyban gyenge a csokalyi iskola is.

II. Iskolahelyiség és berendezés. A tanterem tisztasága tekintetében több helyen tapasztaltatott hiány, erre nézve azonban a szükséges utasításokat a látogató küldöttségek mindenütt megadták. Az iskolahelyiség rossz, sőt immár tűrhetetlen Kólyon, úgy hogy a tanfelügyelői látogatás alkalmával bezárással fenyegettetett; a szentimrei leányiskola épülete is nagyon elavult, a tanterem szűk és egészségtelen, ilyen a félegyházi leányiskola is.

Iskoláink általánosan ismert hiánya a felszerelés elégtelen volta, mit a jelentések ezuttal is nagyon sok helyről constatálnak. E tekintetben talán czélszerű volna, ha a nagytiszt. egyházmegyei közgyűlés általánosságban felhívná iskolaszékeinket a hiányok pótlására, esetleg ajánlaná figyelmökbe a tanfelügyelőség multkoriban megjelent felhívását, mely szerint egyházaink indokolt kérvényezés esetén, a tanfelügyelőség közvetítésével az államtól tan-

eszközöket kaphatnak. Jó volna ezt több helyen megkísérteni.

III. Iskoláztatás. Falusi iskoláinknak ösi ellenségével, a rendetlen iskolába-járatással s ezzel szemben a helyi előjáróság közönyével még mindig igen sok helyen kell küzdeniök tanítóinknak. Ilyen a helyzet pl. Kokadon, hol a hány gyermek, jóformán annyi osztály, mert azok egyenlő előhaladását folytonos el-el maradozásuk lehetlenné teszi; itt 112 tankötelesből 40 iskolázatlan. A margittai tanköteleseknek jóformán fele nem jár iskolába; ennek egyik s legfőbb oka a tulmagas 10 kor. tandíj, mit lejjebb szállítani a népnevelés nagy érdeke iránti kötelesség s remélhető is a jelentés szerint, hogy ennek módját — a látogató küldöttséggel történt beható megbeszélés után — megfogja találni az egyháztanács.

A rendetlen iskoláztatás terén azonban mindenek előtt tótié ezuttal a szomoru elsőség, hol mint a jelentés szomoruan elpanaszolja — 124 beiratkozott növendék közül csak 10 mondó tiz volt jelen az iskolában a látogatás alkalmával. — Ennek okát látogatóság a községi birónak a mulasztókkal szemben tanusított hanyagságán kívül főként a tanító elidegenítő modorában találja fel, ki rövid hivataloskodása daczára már mind az egyháztagokkal, mind az előjárósággal feszült viszonyban áll s a vizsgálat alkalmával nagy tisztt. Esperes ur iránt is tiszteletlen sértő magaviseletet tanusított. — Az iskoláztatás terén szomoru viszonyok uralkodtak a mult évben Diószegen is, miket a rendkívül roszra fordult közegészségi állapotok idéztek elő; minek folytán az iskolák ápril végétől egész szeptemberig hatóságilag be voltak zárva, úgy hogy e helyen iskolalátogatás nem is volt tartható.

Mint elismerésre méltó tény említendő fel itt, hogy a bogyoszlói községi előjáróság a mulasztókkal szemben szigoruan teljesítvén kötelességét, az iskoláztatás itt örvedetes fellendülést nyert. — Vajjon miért ne lehetne ez így más községekben is!? bizony-bizony csak a kezdet a nehéz itt is, a következetes és szigoru eljárás minde-nütt rászoktatná a népet gyermekeinek pontos feljáratására.

IV. Statisztikai adatok. Egyházmegyénkben működött az 1901/2. iskolai évben 64 tanító. — Csak fiukat tanított 21, csak lányokat 18, vegyes iskolát: 25. Oklevéllel birt: 42 (tavalý 41), igazolvánnyal 10, kibocsátással

7, képesítése nincs 5-nek (tavaly 6). Állandó tanító : 51 (tavaly 50) ideiglenes : 13. A tanítók évi javadalmazására fordított 62,133 kor. — 2 osztályt vezetett : 13, 3 osztályt : 2, 4 osztályt : 22, ötöt : 16, és hat osztályt 8 tanító. Tanítási eredménye után kitünőnek minősített 5, jelesnek 24, elegendőnek 33, és elégtelennek 2 iskola.

Mindennapi iskolaköteles volt fiu : 3039, nő : 2921, együtt : 5960. — Ebből az egyház iskolájába járt fi : 2686, nő : 2412, együtt : 5098; felsőbb iskolába fi : 7, nő : 1, együtt : 8; állami vagy más felekezeti iskolába fi : 100, nő : 104, együtt : 204. — Iskolába járók fősszege tehát, fi : 2793, nő : 2517, együtt : 5310. — Iskolát idő előtt elhagyott fi : 108, nő : 156, együtt : 264. — Iskolába soha nem járt fi : 138, nő : 248, együtt : 386, a mi az összes tanköteleseknek 6·4%-a. Egybevetve ez adatokat a múlt évvel, az iskolázottak száma $\frac{1}{10}\%$ javulást mutat, a mi bizony alig számbavehető csekélység

Egyházunk iskolájába járt másfelekezeti fiu : 105, leány : 80, együtt : 185.

Ismétlő iskolaköteles volt : fiu : 1254, leány : 1205, együtt : 2459. — Ezek közül egyházunk ismétlőiskolájába járt : fiu : 556, leány : 534, együtt : 1090. — felsőbbiskolába fiu : 21, leány : 6, együtt : 27. — Állami vagy községi, gazdasági ismétlő iskolába fi : 284, nő : 193; együtt : 477. — Iskolába járók fősszege : fi : 861, nő : 733, együtt : 1594; iskolába nem járt : fi : 393, nő : 472, együtt : 865, vagyis a tankötelesek 35%-a, a mi a múlt évihez képest 4% javulást jelent. — Igazolatlanul mulasztott : 3020 növendék 61,659 félnapot.

Iskolaépületek száma : 55, tantermek száma : 64; ebből törvényszerű : 20, kielégítő : 25, türhető : 17, rossz : 2.

I—IV. osztályu mindennapi iskolánk van : 16, I—V. osztályu : 20, I—VI. osztályu : 16. — Ismétlő iskola 1 osztályu : 14, 2 osztályu : 5, 3 osztályu : 7; tehát 8 ismétlő iskolával kevesebb, mint az előző években, a mi talán a községi gazdasági ismétlő iskolák felállításában leli magyarázatát. — Iskolai butornk darabszáma : 1087, értéke : 12,207 Kor. — Taneszközök értéke : 3109 kor. — Faiskola van 21 helyen, céljára használtatik : 16 helyen, idegen célra : 5 helyen.

A tanítási idő 7 hóig tart 1 helyen, 8 hóig 5 helyen, 9 hóig 7 helyen és 10 hóig 24 helyen. — Iskola fentar-

tartás céljára fordítottak egyházaink : 67,116 koronát, 400 koronával többet, mint az előző évben.

Mély tisztelettel maradván B.-Diószeg 1902. okt. 14. aláíratos szolgálja :

Papp Gusztáv

tanügyi biz. elnök.

Tanügyi bizottság elnökének nagy gonddal szerkesztett, iskola ügyünk minden részletére kiterjedő jelentését, közgyűlés elismeréssel veszi tudomásul és azt jegyzőkönyvének lapjain egész terjedelmében kinyomatni rendeli.

11. sz. Olvastatott a tanügyi bizottság 1902. évi szept. 25-én tartott ülése jegyzőkönyvének 1-ső száma, melyben tanügyi bizottság egyházmegyei közgyűlést arra kéri miszerint határozatilag mondja ki, illetve kötelezőleg rendelje el, hogy jövőre nézve az iskolák állapotára vonatkozó jelentések, az egyházlátogatások megejtése után tanügyi bizottság elnökéhez azonnal áttétessenek, honnan ő azokat, esetleges halasztást nem tűrő esetekben intézkedés végett, a Nt. Esperes urhoz felterjeszti.

Közgyűlés tanügyi bizottság kérelmének helyt adva elrendeli s ehhez képest utasítja az egyház látogatást teljesítő küldöttségeket, hogy az iskolák állapotára vonatkozó jelentéseket az egyházlátogatások megejtése után azonnal tegyék át feldolgozás végett tanügyi bizottság elnökéhez.

12 sz. Olvastatott a tanügyi bizottság 1902. évi szept. 25-én tartott ülése jegyzőkönyvének 2-ik száma, melyben a január hó végén vagy február hó elején megtartatni szokott nyilvános félévi vizsgák eltörlését véleményezi, azon okból, mert azok az ugyan azon időben megtartatni szokott s vizsgaszerű jelleggel bíró dékáni látogatás mellett feleslegesek s e mellett a vizsgára való készítés, ismétlés által a tanításra legalkalmasabb időszakból legalább is 2 heti idővesztést okoz s még is a laicus szülők s más érdeklődők várakozásának megfelelő eredményt — épen a tanításra idáig fordíthatott idő rövidsége miatt — nem nyújthat. Kéri tanügyi bizottság ez ügyben az egyh. megyei közgyűlés döntő határozatát.

Közgyűlés a jegyzőkönyvben részletesen kifejtett s fentebb főbb vonásokban előadott indokok alapján a félévi nyilvános vizsgákat beszünteti; egyben azonban kimondja, hogy a mindenkor előre jelzett dékáni látogatás ideje, a szülők s tanügy iránt érdeklődőknek időről időre tudomásukra hozandó, hogy ekép a természetes és jogosult ellenőrzés, azok által is gyakorolható legyen.

13. sz. Olvastatott a tanítóegyesület 1902. évi szept. 21-én tartott gyűlése jegyzőkönyvének 6-ik száma, melyben az egyesület az egyházmegye kebelében egy, lelkészekből és tanítókból álló énekkar megalakítása iránti óháját fejezi ki, kérve egyházmegyei közgyűlést az eszme pártolására.

Egyházmegyei közgyűlésünk több ízben kifejezte már jegyzőkönyveiben, hogy mily nagy fontosságúnak tartja egyházi életünkre nézve, az énekügy minél magasabb fokra emelését s örömmel üdvözli ez alkalommal is a tanítói testület kebelében megindult mozgalmat s abból kifolyó indítványt, mint a mely hivatva van egyházmegyénk kebelében az ének ügyet egy hatalmas lépéssel előbbre vinni, s midőn egy egyházmegyei énekkar megalakításához készséggel hozzá járul, egyben felhívja a lelkészi kart az eszme minél buzgóbb támogatására.

14. sz. Olvastatott a tanítóegyesület 1902. évi szept. 21-én tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 11 száma, melyben előadva miszerint Nagy Elek ujlétai lelkész a tanítóegyesület elnöke által kibocsátott s a tanítói közgyűlés tárgysorozatát magában foglaló körlevélnek a szokott hivatalos uton továbbítását megtagadta, úgy hogy az ujlétai tanító volt kénytelen azt posta bélyeggel ellátva továbbítani : kéri tan. egyesület egyházmegyei közgyűlést, miszerint utasítsa nevezett lelkészt, hogy a tanító-egyesület elnöke által *tanügyben* kibocsátott körleveleket, a tanítóvali közlés s láttamoztatás után, a lelkészi kar által mindezideig készséggel teljesített módon, hivatalos uton továbbítsa.

Egyházmegyei közgyűlésünket kellemetlenül

érintette Nagy Elek ujlétai lelkész urnak ez ügyben tanusított, nállunk szokatlan eljárása, s tekintve hogy ev. ref. egyházunknak az egyházi és iskolai ügyekre nyert portómentesség kedvezményét a tanítótestület csak a lelkészi hivatal közvetítése mellett veheti igénybe : utasítja Nagy Elek ujlétai lelkészt, hogy jövőben a tanítóegyesület elnöke által kibocsátott s a *tanügyre vonatkozó* körleveleket, az illető tanítóvali közlés után hivatalos uton továbbítsa. Jelen határozat figyelmökbe ajánlatik az összes lelkészeknek.

15. sz. Tárgyalás alá vétetett az ujlétai ev. ref. egyháztanács kérvénye, melyben a hivek nyomasztó szegénységére s az egyház nagy adósságaira hivatkozva, kéri, hogy iskoláinak az állam tulajdonába átbocsáthatását engedélyezze.

Egyházmegyei közgyűlésünk több ízben nyilvánkozta már, miszerint iskoláink államosításának elvileg ellene van, hitfelekezetünk gyengítését látván minden erre irányuló törekvésben, mindazonáltal tekintve az ujlétai egyház rendkívüli szegénységét, zilált anyagi viszonyait, melyek közt iskoláit fentartani valóban képtelen s tekintve, hogy a beterjesztett s az átadás alapjául szolgáló 1902. aug. 24-én tartott presbyteri gyűlés jegyzőkönyvében foglalt feltételek, az egyháznak ugy anyagi mint speciális felekezeti érdekeit kellőleg biztosítják : a hivatolt jegyzőkönyv 1-ső és 2-ik pontjának teljes érvényben tartása s a 6-ik pont feltétlen törlése mellett — engedélyezi az ujlétai egyháznak, hogy iskoláit az állam tulajdonába átbocsáthassa ; fentartván magának a jogot a kötendő szerződés végleges elbírálására, mihez képest a tárgyalások eredményéről az egyháztanács jelentését tavaszi közgyűlésre elvárja.

16. sz. Olvastatott a margittai ev. ref. egyháztanács jelentése, egyházmegyénk 1901. szeptemberi közgyűlésének 5-ik és 1902. májusi közgyűlésének 11. jegyzőkönyvi sz. alatt foglalt utasításokra vonatkozólag.

Egyházmegyei közgyűlésünk a margittai egyháztanács jelentését, bár nem tesz is mindenekben eleget a hivatolt jegyzőkönyvi számokban foglalt utasításoknak, tekintve hogy f. évi augusztus 17-én tartott gyűlésének 2. sz. végzésével a tandíjnak 10 koronáról 6 koronára leszállítását kimondotta, az aug. 24-én tartott s ide 2-ik jegyzőkönyvi szám alatt beterjesztett határozata szerint pedig, iskola ügyének az államsegély igénybe vételével való rendezését komolyan tervbe vette: ez alkalommal tudomásul veszi ugyan, de egyszerűs mind ismét utasítja az egyháztanácsot, hogy a tervezés teréről lépjen már a cselekvés mezejére s aug. 24-én hozott határozatát minél gyorsabban valósítsa meg és arról tegyen jelentést.

17. sz. Olvastatott a nagyváradi ev. ref. leányintézetnek az 1902/1903. tanévre szóló költség előirányzata.

Közgyűlés a felolvasott költség előirányzatot jóváhagyja és megerősíti.

18. sz. Olvastatott a nagyváradi ev. ref. leányintézet igazgató bizottságának az 1901/1902. tanévre vonatkozó jelentése.

A közgyűlés a jelentést tudomásul vette és a jelentésben megjelölt intézkedéseket helyeslően, jóváhagyta és elfogadta.

19. sz. Olvastatott a vajdai ev. ref. egyházközség adózási rendszerének átalakítására kiküldött bizottság jelentése.

A közgyűlés sajnálattal vette tudomásul a jelentésből, hogy a kiküldött bizottságnak, az adózási rendszert helyes alapokra fektetni, az egyes egyháztagok ellenzése miatt nem sikerült, — egyúttal utasítja úgy a vajdai ev. ref. lelkészt, mint az ottani presbyteriumot, hogy fegyelmi vizsgálat terhe alatt új évig méltányos adókulcsot állapítsanak meg és azt az egyházközség által elfogadtatván, oly időben terjeszszék be az esperes urhoz, hogy az már a tavaszi közgyűlésen tárgyalható legyen. — Ha pedig a

presbyterium sem az új adókulcs megállapítása iránt nem intézkednék, sem a régi alapon a költség előirányzatot el nem készítené, — felkérjük az esperes urat, hogy az előirányzat elkészítésére, a presbyterium költségén küldöttséget nevezzen ki.

20. sz. Felolvastatott a kakadi ev. ref. egyházközség tagjainak nagyrésze által beadott kérelem folytán kiküldött bizottság jelentése, az adózási rendszer átalakítására vonatkozólag.

A közgyűlés sajnálkozásának adott kifejezést a felett, hogy egyes egyháztagek konoksága miatt, az adózási rendszernek helyes alapokra fektetése, a kiküldött bizottság buzgó fáradozásának sem sikerült. — Értesíti tehát határozatilag az egyházközséget, hogy a régi adózási kulcs marad érvényben mindaddig, míg azt korszerűleg át nem alakítja.

21. sz. Olvastatott Vecsey Sándor egyházmegyei pénztárnok kérvénye, melyben jelentve, miszerint néhány egyháznál a közigazgatási, közalapi stb. tartozások nagy mérvben felszaporodtak : ezen hátrány tartozások behajtása iránti intézkedésre kéri közgyűlést.

Ezzel kapcsolatban tárgyalatott Szathmári Sándor gyámintézeti pénztárnoknak, az országos ev. ref. lelkészi gyámintézettel szemben, több lelkész terhére nagy mértékben felszaporodott évjáradék hátrányok behajtása iránti kérelme.

Közgyűlés felhívja nagytt. Esperes urat, miszerint az egyházmegyei s gyámintézeti pénztárnokok által kimutatandó hátrányos egyházak és lelkészekhez külön-külön intézzen komoly felhívást, hátrány tartozásaiknak f. évi decz. 15-ig leendő pontos befizetésére, s ha ezen felhívás sikerre nem vezetne, felhatalmaztatnak pénztárnokok, hogy a hátrány tartozásokat birói uton hajtassák be.

Segély kérvények.

22. sz. Olvastatott az alsó-vedres-ábrányi ev. ref. egyház kérvénye, a reform. segély egyleti pénztárból leendő segélyeztetése iránt.

Közgyűlés e kicsiny, idegen nemzetiség s felekezetek közzé ékelt, nagy szegénységgel küzdő de helyzeténél fogva is missiót teljesítő egyházat a kért segélyre a legmelegebben ajánlja.

23. sz. Az éradonyi ev. ref. egyház a reform. segély egyleti pénztárból 300 korona segélybeni részesítéséért benyújtott kérvényének pártoló felterjesztését kéri.

Közgyűlés e csekély népességű, teljesen vagyontalan s anyagi zavarokkal küzdő egyházat, a kért segélyre a legmelegebben ajánlja.

24. sz. Olvastatott az apátkereszturi ev. ref. egyháznak a reform. segélyegyleti segélyre ajánlata végett beterjesztett kérvénye.

Közgyűlés ez igen kicsiny, teljesen vagyontalan s nemzetiség s felekezetek közzé ékelt helyzeténél fogva missiót teljesítő egyházat a kért segélyre melegen ajánlja.

25. sz. Olvastatott az ujlétei ev. ref. egyház ref. segélyegyleti segélyért beterjesztett kérvénye, melynek pártoló felterjesztését kéri.

Rendkívül nyomasztó anyagi helyzetére s nagy adósságaira való tekintetből a kért segélyre melegen ajánljatik.

26. sz. A szentjobbi ev. ref. egyház reform. segélyegyleti segély kérvényének pártoló felterjesztését kéri.

Közgyűlés e kicsiny s rendkívül szegény egyházat a kért segélyre melegen ajánlja.

27. sz. A poklosteleki ev. ref. egyház a reform. segély egyleti pénztárból adósságai törlesztésére 400 kor. segélyt kér s kérvényének pártoló felterjesztését kéri.

Közgyűlés e csekély népességű, adóssággal terhelt s valóban missiót teljesítő egyházat a kért segélyre a legmelegebben ajánlja.

28. sz. A monospetrii ev. ref. leányegyház a reform. segély egyleti pénztárból leendő segélyezettetés végett benyújtott kérvényének pártoló felterjesztését kéri.

Közgyűlés egyházmegyénknek ez egyetlen, csekély népessége s zilált anyagi viszonyai miatt csak segélyezés által fenttartható leányegyházát, segélyezésre a legmelegebben ajánlja.

29. sz. Olvasatott Bán Sándor szentjobbi lelkész kérvénye, melyben *rendkívüli államsegélyre* ajánltatását kéri.

Közgyűlés kérvényezőt, nehéz anyagi helyzetére, megrongált egészségére és szenvedett káráira tekintve, segélyre a legelső sorban s a legmelegebben ajánlja.

30. sz. Olvasatott Gellért Ignác köbölkuti tanító kérvénye, rendkívüli államsegélyre ajánltatása végett.

Közgyűlés e csekély jövedelmű s anyagilag nagy károkat szenvedett tanítót, a kért segélyre a legmelegebben ajánlja.

31. sz. Olvasatott Szebeni József k.-kerekii tanító kérvénye, rendkívüli államsegélyre ajánltatása végett.

Közgyűlés tekintve kérvényező csekély jövedelmére, nagyszámu családjára s szenvedett kárait, őt a segélyezettetésre a legmelegebben ajánlja.

32. sz. Olvasatott Debreczeni Ferencz székelyhidi tanító kérvénye, rendkívüli államsegélyre ajánltatása végett.

Közgyűlés kérvényezőt, mint a ki csekély jövedelméből nagyszámu családját fentartani alig képes, a segélyezettetésre melegen ajánlja.

33. sz. Olvasatott az ujlétai ev. ref. egyház kérvénye, melyben a közalapi pénztárból 2000 korona segélyt kér és ezen kérvényének pártoló felterjesztését kérelmezi.

Egyházmegyei közgyűlés ezen szegény sorsu hivekből álló, teljesen vagyontalan s a mellett nagy adóssággal terhelt egyházat, a segélyezettetésre a legmelegebben ajánlja.

34. sz. Olvastatott az ér-adonyi ev. ref. egyház kérvénye, melyben közszükségleteinek fedezésére a közalapi pénztárból 232 K. 40 fillér segélyt kér és ezen kérelmének pártoló felterjesztését kérelmezi.

Ezen csekély népességű s szegény egyházat, mely a hivek nagy megadóztatása mellett sem képes közszükségleteit saját erejéből teljesíteni, egyházmegyei közgyűlés a költségvetéséből hiányzó 232 K. 40 fillér segélyre a legmelegebben ajánlja.

35. sz. Tárgyaltatott az ér-olaszi ev. ref. egyháznak benyújtott kérvénye, melyben temploma újra fedelezése költségeinek fedezésére a közalaphól 2000 korona tökesegélyt kér.

Mint hogy nevezett, vagyontalan s kevés lelket számláló egyház, templomát saját erején újra fedelezni képtelen s mivel a tető rosszasága miatt ma már az alapépitmény is veszélyeztetve van ; egyházmegyénk a kérvényt első sorban terjeszti fel — s ajánlja a főtiszt. s méltóságos egyh. kerület s konvent jóindulatába.

36. sz. Az ér adonyi ev. ref. egyház új templom s torony építés céljaira 24067 kor. 87 fillér tökesegély elnyeréséért folyamodik.

E teljesen vagyontalan kis község, melyben úgy a róm. mint görög katolikusoknak anyagilag rendezett egyházuk, fényes templomaik vannak s melyben felekezetünk hivei erejüket felülmuló egyh. adóval vannak terhelve, új templomot építeni saját erején képtelen s mivel a régiminden órán összeomlással fenyeget s már hatóságilag is bezáratott — az egyház kérvénye első sorban terjesztetik fel s ajánljatik a főtiszt. s méltóságos egyh. kerület és konvent pártfogásába.

37 sz. Az alsó Vedres ábrányi ev. ref. egyház 4000 kor. tökesegély elnyeréséért nyújtja be kérvényét, mely összegből templomát újra fedelezni toronyát felemelni s kántori lakot építeni szándékozik.

E különféle nemzetiségek közzé ékelt, egyházi s nemzeti missiót teljesítő egyház, — mely-

nek szegénysége szembetünőleg is lerí torony nélküli rozoga templomán, harangozó lakhoz méltó paróchiáján, mint teljesen vagyontalan s gyors segély nélkül talán fent sem tartható gyülekezet, a főtszt. és méltóságos egyh.-kerület és konvent jóindulatába első sorban ajánltatik egyh.-megyénk által.

38. sz. Olvastatott az ér-tarcsai ev. ref. egyház kérvénye, melyben templom s torony kijavítására, valamint a lelkészlak. építési költségeire kölcsönül felvett s fizetetlen 4000 korona adósságuknak törlesztésére 6000 kor. tőkesegélyt kérnek.

Ismerve egyházmegyénk a tarcsai ev. ref. egyház szomorú s nyomasztó helyzetét, hol a hivek szegénysége újabb terhet elviselni képtelen, hol a tűzvész áldozatául esett a lelkészlak s melléképületeken kívül, — a lelkésznek is csaknem minden ingó értéke, hol fedelet adandók a lelkésznek a papi földeket kellett kölcsön alapjául lekötni s az esedékes kamatokat fizetni képtelenek, — egyházmegyénk e méltányos kérvényt is első sorban ajánlja a főt. és méltóságos egyh.-kerület s konvent nagybecsű jóindulatába.

39. sz. Tárgyaltatott a kéczi ev. ref. egyh. kérvénye, melyben temploma s tornya nagymérvű renoválására kölcsön vett adósságainak törlesztésére a közalaptól 2400 kor, tőkesegélyt kérnek.

Egyh.-megyénk engedelmével felvett kölcsönét a kéczi ev. ref. egyház az anélkül is tulterhelt hivekre ki nem vethetvén, mint nagyon szegény s a segélyre rászorult egyházat első sorban ajánljuk a főtiszt. s méltóságos egyh.-kerület s konvent kegyes pártfogásába.

40. sz. Olvastatott lelkészi értekezletünk jegyzőkönyve melyben felhívja egyh.-megyei közgyűlésünk figyelmét a tul a dunai egyházak szerencsés helyzetére, hol a kerület a biztosító intézetektől nyert jövedelmet az egyes egyházak javára számolttatja el, míg itt minden jövedelmet a kerület saját pénztárába utal.

Egyházmegyénk ismerve a kerületnek a Fonciére pesti biztosító intézettel újabb 10 évre kötött szerződését, s az abban kitett előnyöket méltányossági szempontokból elégnék látná, ha a befizetések 20% a a kerületnek adatván, a mutatkozó tiszta jövedelem 50%-a az egyes egyházak javára iratnék. Jelen végzését a kerületre felterjeszteni határozza.

41. sz. Végh József jegyző indítványozza, miszerint a napi lapok közül a protestáns érdekeket egyedül védelmező „Magyar Szó“ szerkesztősége iránt elismerését fejezze ki egyh.-megyénk.

Közgyűlés az indítványt készséggel fogadja el s midőn nevezett lap iránt elismerését kifejezve, erkölcsileg támogatja azt — nehéz munkájában, egyszersmind anyagi támogatásra, illetve minél tömegesebb megrendelésre hívja fel egyházmegyénk összes tagjait.

42. sz. Mivel az egyházkerületi jegyzőkönyvek, melyek régebben díjmentesen adáltak egyházainknak, most már fizetés ellenében szolgáltatnak ki, indítványoztatott, hogy kéressék meg a kerület azoknak ismételt díjtalan megküldésére.

Az indítvány elfogadtatott s a kerület felkérte a jegyzőkönyvek díjtalan küldésére.

43. sz. Miután egyházaink égető szükségei az 1848. XX. t.-cz. mihamarabbi végrehajtását sürgetően követelik, s miután az egyházak mint iskolafentartó testületek, anyagi forrásaiknak legnagyobb részét iskoláik fentartására s fokozatos fejlesztésére kénytelenek fordítani, — indítványoztatott, hogy addig is, míg a törvény teljes egészében megvalósítván, megjelöltetnék határozott összegben az egyes egyházaknak nyújtandó államsegély, kerestetnék meg a konvent útján a magas kormány, miszerint minden más, igazságosnak alig található segélyezési-kulcs mellőzésével, nyujtana minden egyháznak egyelőre annyi 800 kor. államsegélyt, a hány iskolát tart fent, illetve a hány tanítót fizet az illető egyház.

Igy az állam velünk szemben a maga köteletségének

csak egy részét teljesítve is, az 1848-as törvények üdvös végrehajtását reánk nézve megkezdendő. Az eképen autonómicus jogaink sérelme nélkül nyújtott, s joggal igényelt államsegélyből kis és nagyobb egyházaink is egyelőre bekötözhetnék a legfájóbb sebeket! A mit most kérünk féltő, hogy a segély folytonos halogatása következtében, az egyházak egyértelmű határozatával nagyon rövid időn, hangosan követeltetni fog, a mi elől kitérés többé nem lehet!

Az indítvány teljes egészében elfogadtatik s a kerület útján a konventre felterjesztetni határoztatik.

44. sz. Egyházi törvényeink egyh.-alkotmányi részéből, az egyh.-községi közgyűlés intézményét, — mely a gyakorlatban nem vált be, a mennyiben a presbytérium minden üdvös intézkedéseinek szárnyát szegi, — egyházmegyénk az összeülendő zsinat által töröltetni óhajtja.

Jelen végzés a kerületre, a zsinati törvények előkészítő bizottságával leendő közlés végelt felterjesztetik.

45. sz. A széplaki ev. ref. egyház Jákó Vilma okleveles tanítónő megválasztásáról felvett jegyzőkönyvét terjeszti be.

Nevezett tanítónő állásában egyh.-megyénk által megerősítettik s felhivatik úgy ő, mint választó egyház a bekebelezési díjjaknak a házipénztárba leendő beküldésére.

46. sz. Keresztur beterjeszti Buzogány Dénes megválasztásáról felvett jegyzőkönyvet.

Nevezett tanító állásában egyh.-megyénk által megerősítettik s felhivatik úgy ő, mint választó egyház a bekebelezési díjjaknak házipénztárba leendő beküldésére.

47. sz. Szalacs: Müller Ferencz tan. képesdészt egy évre;

Olaszi: Soós Lajost ideiglenesen 1 évre;

Álmosd: Fekete Mária okl. óvónőt ideiglenesen 1 évre;

Keserü: Józsa Gábort ideiglenesen 1 évre választja meg.

A választás tudomásul vétetik, s nevezettek egy évre megerősítettnek.

48. sz. Tóti Német Lajos megválasztásáról vezetett jegyzőkönyvében nem jelzi, hogy a megválasztott bir-e oklevéllel vagy nem, állandósított-é vagy nem?

Jelentését az esperesi hivatalhoz küldje meg.

49. sz. Poklosteleken Lente Miklós állami tanító, az egyház kántorául elválasztatik.

Tudomásul vétetvén, jelzett minőségben megerősítettik.

Közigazgatási bírósági ügyek.

50. sz. Idősb. Balázs Sándor és Balázs Kálmán az iránt folyamodnak, hogy a hegyközszentmiklósi ev. ref. egyháztanácsnak, a templomi székek szabad használatára vonatkozó határozata erössittessék meg.

A kérvényhez hiteles másolatban csatolt és a templomi székeknek bárki által való szabad használatára vonatkozó presbyteriumi határozatot egyh.-m. közigazgatási bíróság jóváhagyja és egyuttal az egyházközségi tagokat, a templomi székek használatánál az egymás iránti felebaráti szeretetre és keresztyéni türelemre inti.

51. sz. Tárgyaltatott Szenyesi Dániel és társai székelyhidi lakosok fellebbezése, a székelyhidi egyháztanács amaz intézkedése ellen, a mely által az őket kiskágyai birtokuk után is megadóztatta.

A fellebbezésnek hely adatván, a Székelyhidi ev. ref. egyháztanácsnak amaz intézkedését, a mely szerint a folyamodókat kiskágyai birtokuk után is megadóztatta, a közig. bíróság megváltoztatja és kimondja, hogy egyik egyházközségi tag sem tartozik olyan birtoka után egyházi adót fizetni, a mely nem székelyhid határában fekszik.

52. sz. Olvastatott Sziky Károly érmihályfalvai lakos fellebbezése a reá kivelett egyházi adó részbeni törlése és a tőle behajtott adó egyrészének visszatérítése iránt.

Mielőtt egyh.-m. közig. bíróság a kérelem felett érdemileg határozna, utasítja az érmihályfalvai lelkészt és presbyteriumot, hogy díjlevelét és az egyházi adók fizetésére vonatkozó adókulcsot, vagy más jogérvényes erre vonatkozó egyházközségi vagy presbyteriumi határozatot — terjessze be.

53. sz. Tárgyaltatott Vajda András és társai piskólti lakosok fellebbezése a templom javítási költségek kivetése ellen.

Minthogy a templom építési költségek fedezésére alkalmazott adókulcs annak idején eszeresileg jóvá hagyatott és megerősített, ennél fogva a most elkésve beadott fellebbezés annál is inkább visszautasított, mert a kivetett összegek az egyes adózóktól már be is hajtottak és a kitűzött célra fordítottak.

54. sz. Olvastatott az ujlétai templom építési alap kezelésének megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése.

Egyházmegyei közig. bíróság meggyőződven a jelentésből arról, hogy a templom építési alap kezelője *Eszenyi József* által behajtott készpénzből 691 kor. 60 fill. hiányzik, ennek nyolcz nap alatti megtérítésében Eszenyi Józsefet végrehajtás terhe mellett ezennel elmarasztalja. Figyelmezteti őt egyuttal, hogy a mely összegről beigazolja azt, hogy az egyházközségnek kölcsön adta, az részére a marasztalási összegből visszatérítetik.

55. sz. A jegyzőkönyv hitelesítésével megbizattak: Szathmári Sándor és Bányai László egyházi tan. bírák, Dobozy Kálmán vil. tan. bíró és Fazekas Imre egyh. főjegyző.

Az 1—5. 9—16. 21—34. és 55. számokat jegyzette: Fazekas Imre egyh. főjegyző.

A 6—8. 17—20. és 50—54. számokat jegyzette :
Dr. Babós János világi jegyző.

A 35—49. számokat jegyzette Végh József egyh.
jegyző.

Hitelesítettett.

Fazekas Imre,
egyh. m. e. főjegyző.

Szathmári Sándor,
Bányai László,
Dobozy Kálmán.

T Á R G Y M U T A T Ó.

1. Esperes a gyűlést megnyitja.
2. A jelenlevők összeszámoltatnak. Képviselőt nem küldött egyházak s meg nem jelent lelkészek távolmaradása igazoltatik.
3. Esperesi jelentés felolvastatván tudomásul vétetik s az elnöki intézkedések megerősítettnek.
4. Szabó János békésbánáti és Szabó Károly bihari esperes halála fájdalmasan tudomásul vétetik s emlékek jegyzőkönyvileg megörökíttetni rendeltetik.
5. Az év folyamán tett kegyes adományokért hálás köszönet nyilvánítottatik.
6. A tisztikar választására vonatkozó jegyzőkönyv felolvastatván, a tisztikar megalakultnak nyilvánítottatik.
7. Egyházmegyei ügyészsze Magyary Miklós egyhangulag megválasztatik.
8. A tisztikar ujonnan választott tagjai a hivatalos esküt letették.
9. Tajnál Mária margittai tanítónő s Buzogány Dénes a kereszturi tanító a hivatalos esküt leteszik.
10. Tanügyi bizottság elnökének jelentése elismeréssel tudomásul vétetik.
11. Tanügyi bizottság jegyzőkönyve 1-ső száma alatti kérelmének hely adatik.
12. Tanügyi bizottság javaslatára a téli félévi iskolai nyilvános vizsgák beszüntettetnek.
13. Tanítóegyesület javaslata az egyházmegyei énekkar megalakítása tárgyában pártolólág tudomásul vétetik.
14. A tanítóegyesület elnöke által, tanügyben kibocsátott körlevelek hivatalos utoni továbbítására a lelkészek köteleztetnek.
15. Az ujlétai egyháznak iskolái államosítására a kikötött feltételek mellett engedély adatik.
16. A margittai egyház jelentése iskola ügyének rendezéséről tudomásul vétetik.

17. A n.-váradí ev. ref. leányinternátus költségelőirányzata tudomásul vétetik.

18. A n.-váradí ev. ref. leányinternátus igazgatóságának 1901/2. tanévre vonatkozó jelentése tudomásul vétetik.

19. A vajdai egyház presbyteriuma a méltányos adókulcs megállapítására utasítatik.

20. A kakadi egyház jelenben használatban levő adókulcsa — a korszerű átalakításig — érvényben marad.

21. Közigazgatási, közalapi és gyámintézeti hátrány tartozások behajtására nézve intézkedés tételik.

22—28. Reform. segély egyleti kérvények pártolólag felterjesztetnek.

29—32. Rendkívüli államsegélyérti kérvények pártolólag felterjesztetnek.

33—34. Közalapi segély kérvények pártolólag felterjesztetnek.

35—39. Tökesegegy iránti kérvények pártolólag felterjesztetnek.

40. Lelkészi értekezlet javaslata, a tüzbiztosítási %₀-nak az egyházkerület s egyes egyházak közti méltányos megosztása tárgyában elfogadtatván — kerületre felterjesztetik.

41. A „Magyar Szó“ szerkesztőségének, prot. egyházunk igazainak védelmezéseért elismerés nyilvánítottatik.

42. Egyházkerületi gyűlések jegyzőkönyveinek díjnélküli megküldésére egyházkerület felkératik.

43. Egyházkerület utján conventhez felterjesztés intéztek az 1848. XX. t.-cz. legalább részbeni végrehajtásának a magas kormánynál kieszközlése tárgyában.

44. Az egyházközsegi közgyűlés intézményének törlése iránti indítvány egyházkerület utján a zsinati előkészítő bizottsághoz felterjesztetik.

45. Jákó Vilma okleveles tanítónő — Széplakon — hivatalában megerősítettik.

46. Buzogány Dénes kereszteri megválasztott tanító állásában megerősítettik.

47. Müller Ferencz szalacsi, Soós Lajos ér-olaszi, Fekete Mária álmosdi, Józsa Gábor ér-keserüi tanítók állásokban ideiglenes minőségben megerősítettnek.

48. Tóti lelkész utasítatik, hogy jelentését esperes urhoz küldje be arról, hogy megválasztott tanítója bir-é oklevéllel ?

49. Lente Miklós poklosteleki állami tanító az egyház kántorául elválasztatván, e minőségében megerősítették.

50. id Balázs Sándor és Balázs Kálmán h.-k.-szt.-miklósi lakosok kérvényének — a templomi székek használata tekintetében — hely adatik.

51. Szenyesi Dániel és társai székelyhidi lakosok kérvényének — egyházi adóügyben — hely adatik.

52. Sziky Károly érmihályfalvai lakos egyházi adóügyi kérvénye, az adatok beszerzéséig föggőben hagyatik.

53. Vajda András és társai piskolti lakosok felebbezési kérvénye a templom javítási költség kivetése ellen — elutasittatik.

54. Eszenyi József ujlétai lakos, az általa kezelt templomépitési alap hiányzó összegének megtérítésére köteleztetik.

Kiadta : *Fazekas Imre,*

egyh. m. e. főjegyző.

